БАРКАЛ ХЬОНА, ХЬАМСАРА ПАРТИ! —
ЙОАХ НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕН КЪАХЬЕГАМХОША

ДЕРРИГАЧА МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Сочета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 149 (4162). ЕРА 16 декабрь, 1965 шу. Мах 2 кап.

Республикана Ленина орден ялара хетаяь Грозне хинна къахьегамхой митинг

Дегаш гIоздаьнна, гIадбаха ба Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой. Укх деношка мехка эггара дезагIа, бочагIа дола совгIат деннад вай республикана — Ленина орден. Из еннай халкъа боахам дегIабоалабеча даьха доккхий толамаш белгал а доахаш. ЦIенача дег тIара хьамсарча Коммунистически партена, цун ленински Центральни Комитета, Советски правительствана баркал йоах Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхоша.

...Ленина цIерах йола майда. Селхан цига хилар Ленина орден яларах хетаяь йола республика къахьегамхой йоккха митинг. Делкъийна 12 сахьат даьннад. Трибуна тIа ба партийнии советскии организацей болхлой, производства хьалха латтараш, республика цIи хеза нах. Митинге дакъа лоацаш бар колхозийи совхозийи болхлой, мехкдаьттахой, промышленни предприятей болхлой, интеллигенце викалаш — верригаа 15 эзар совгIа саг.

Митинг хьайийлар Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела нов. Гайрбекова.

Лохехьа оаха кепа тох митинге даь къамаьлаш.

СИЙЛАХЬА СОВГIАТ

Iалаьмате боккха кхаъ кхаьчаб укх деношка Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошка—СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республикана Ленина орден еннай халкъа боахам дегIабоалабеча толамаш дахарах. Из Iалаьмате доккха совгIат да! Дег тIара баркал йоах Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша вай хьамсарча партена, правительствана шоай къахьегама иштта боккха мах барах. Республика массе миIинге шоайла кхааш доахаш дувцаш да из совгIат хIанз. Цо дегаш ураоттадаьд Нохч-ГIалгIайчен берригача къахьегамхой вай мехка коммунизм хьалъеча керда толамаш дахара.

Вай мохк бIубенна бода коммунизм хьалъеча новкъа хIара денна керда коталонаш йоахаш. Цу толамашка даьннад вай. Цудухьа вай тамаш яц хIанз советски халкъанна денна карагIдувлача турпалерча гIулаккхех. Уйла йича тамашийна да вай толамаш. Деррига дуне а цецдоах цар. Хьаэцаргья вай воай республика. Сийлахь-йоккха Октябрьски революци хилалехьа геттара тIехьабиса мохк бар из. Паччахьа Iаьдало тоIадаь даьллача нохч-гIалгIай халкъа кхыметтел шоай кепа йоазув а дацар. ХIанз йоккха индустри, механизированни юртбоахам, лакха культура йолаш республика я вай яр. Цунна Ленина орден еннай!

Цу тайпара хьал хила йиш яц духхьал социализма мехка мара. Ленински къамий политиках хьахинна беркат да из. Хьамсарча Коммунистически парте цахаддаш йоакхо яр бахьан долаш иштта чIоагIа дегIадаьхкад вай мехка халкъаш. Цхьа барт бола дезал санна, цхьана дахаш а къахьегаш а да уж. Халкъий доттагIал—из вай толамий хьаст ба.

ХIанз семилетка тIеххьара шу толамца чакхдаккхара хьинаре къахьегаш да советски халкъ. Iалаьмате доккхий толамаш даьхад ерригача советски республикаша. КПСС ЦК мартовскии сентябрьскии Пленумий решенеша йоккхий торонаш хьайийлай мехка халкъа боахам дIахо дегIабоалабара.

Дерригача советски халкъо санна, семилетка тIеххьара шу толамца чакхдоакх Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша а. Республике дукха коллективаш я хIанзале семилетка кхоачаш а яь, тIадоагIача шера чотах къахьегаш. Семилетка сентябрь бетта кхоачашъяьй Грознерча Октябрьски района предприятеша, хIаьта «Октябрьнефта» мехкдаьттахоша 2 ноябре кхоачашъяьй ворхI шера план, иштта кхоачашъяьй семилетка Ленински района предприятеша а.

ВорхI шера план ханал хьалха кхоачашъяра мехкдаьтта доахача коллективашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха латт 1958 шераца нийсдича мехкдаьтта 2-ззеи газ—11-ззеи дукхагIа яьккха Старопромысловски района мехкдаьттахой. Цар хIанзале тIадоагIача шера чотах итташ эзараш тоннаш мехкдаьтта, итташ миллионаш кубометраш попутни газ яьккхай.

Дика толамаш даьхад химически промышленноста предприятеша а.

Мехкдаьтта чакхдоахараш юкъе эггара хьалха, 9 сентябре, ворхI шера задани кхоачашъяьй Грозненски крекинг-завода коллективо.

ЧIоагIа къахьийгад укх шера республика юртбоахама къахьегамхоша а. Лакхара хьувкъамаш чуийцад цар. ТIеххоачашдаьд тIайица социалистически декхараш. Боккха толам баькхаб укх деношка вай хьайбаш леладераша а. 18 ди хьалха кхоачашъяьй паччахьалкхенга дулх, шура, фуаш дохкара план. Юртбоахаме къахьегаш дукха ба йоккха опыт йола говзанчаш. Хьанна вовзац тракторни бригада бригадир Кагерманов Оалхазар, доярка Барахоева Лемка, Социалистически Къахьегама Турпал Эсмухамбетов Наурды?

Укх семилеткахь чIоагIа дегIаенай республика индустри. Цу шерашка промышленни производства боарам лакхлургба шозза. Мехкдаьтта диазза дукхагIа доаккхаргда, мехкдаьтта чакхдоахача предприятеша арахеца продукци — 59 процент, химически промышленноста продукци — кхозза, иштта кхы а. ДукхагIа арахец наха эша товараш. Укх ворхI шера республике болх бе йолаеннай 20 керда предприяти.

Республика къахьегамхоша шерра социалистически яхь йоаржаяьй КПСС XXIII съезда сийна. Доккхий декхараш да цу яхье цар кхоачашде лерхIараш. Цар дика кхетаду доккхача совгIато шоашкара дукха дIадехилга. Из карагIдаргда, нагахьа санна партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацеша болх кхетамца вIаштIехьбоаккхе.

Шеко яц республикана доккха совгIат даларах дегаш гIоздаьнна болча Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша берригa низ тIабахийта дIахо къахьегаргхиларах. Лакха лоаттадергда вай Ленина ордена сий!

Даькъала хийла вай хьамсара Коммунистически парти!

Кердача коталонашка, новкъостий!

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара Ф. Е. Титова къамаьл

Деза новкъостий!

Деза доттагIий!

Дог гIоздоаккхаш, ураоттадеш бола хоам чакхбаьннаб Нохч-ГIалгIайчен городашкеи юрташкеи гIолла. Халкъа боахам дегIабоалабеча толамаш дахарах семилетка чакхйоаллаш, керда пятилетка хьатIаотташ Ленина орден еннай Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республикана. Мукъа ба сона Советски Союза Коммунистически парте областной Комитета, республика Лакхехьарча Совета Президиумеи Министрий Советеи цIерагIа Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой цу дезача совгIатаца дег тIара даькъала бувца а цар дIахо творчески толамаш дахар, уж могаш болаш, ираз долаш бахар ловш ловца баккха а.

Деза новкъостий! Мукъа ба сона шун цIерагIа, республика берригача къахьегамхой цIерагIа вай доккха сий дарах, вайна доккха совгIат даларах, Даьхен дуккхача къамех йолча Даьхен халкъий вахар тоадара йизза йоакхо ярах КПСС Центральни Комитета цун Президиума, Советски правительствана дег чура доагIа доккха баркал ала.

Хьамсарча Коммунистически парте XXIII-ча съезда лерттIа накъа даха кийчлуш цIаккха ца хиннача тайпара хьинар айденна да советски халкъ. КПСС ЦК мартовскии сентябрьскии Пленумий решенеша дегаш гIоздаьха вай мехка городийи юртийи къахьегамхой ка маьхал а йоалаш яхье баьинаб семилетка тIеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра, коммунизма материально-технически база хьалъеча шоашкара доагIа дакъа лацара хIара денна дикагIа болх бе гIерташ ба уж.

Коммунистически парте хьалхленца хиннача Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце вай боккхача мехка кхыдола халкъаш санна Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой а социальнии къамани Iазапа кIалхара баьхар, советски халкъий вежарех болча дезале паргIата, ираз дола вахар хьалделга Iалашдир.

Советски Союзе яьха исторически коталонаш цхьаккха а кхыча капиталистически паччахьалкхене яха йиш йолаш яц. Сага саго эксплуатаци елга дIадаьккхача, ленински къаман политика кхоачашъеча, къахьега саг ший вахара да волча мехка мара яха йиш йолаш яц уж.

Тахан советски саг миччахьа къахьегаш вале а—Балтика е Тайжача океана берда йистошка, Къилбаседа аренашка е Кавказе — цун еррига уйлаш, гIулакхаш, низ, знанеш тIаерзаяьй дунен тIа эггара хьалхара социалистически паччахьалкхе кхы а дегIайоалаяра.

Коммунистически партен Советски правительстваи даим йоакхо ярах, ленински къаман политика вахаре кхоачашъярах, сийлахь-доккхача эрсий халкъа, Советски Союза вежавашха долча кхы халкъаша даим хьаллоацаш новкъостал деши хилар бахьан долаш политически, боахама, культурно дегIадаккхара даькъе доккхий толамаш даьхад Нохч-ГIалгIайчен халкъаша. Паччахьа Россе тIехьайиса аграрни йист хиннача Нохч-ГIалгIайченах Советски Iаьдал латтача шерашка дегIаена промышленность механизированни юрта боахам, лакхара культура а йола тоалуш йоагIа Советски Социалистически Республика хиннай.

Советски Iаьдал латтача шерашка республике хьадаьд йоккхача мехкдаьтта чакхдоахача, газови, машиностроительни, химически, кхачан промышленноста доакъош, хIаьта иштта гIишлой материалий промышленность а.

ХIанз вай республике, алхха ялх дийнахьа 1913 шера бIарччача шера йоаккхаш хиннар миссел промышленни продукци арахец.

Семилетка шерашка кердача лагIа тIа яьинай Нохч-ГIалгIайчен экономикеи культуреи. Цу хана чухь юкъера лаьрхIача республика промышленни производства боарам шозза лакхбеннаб, промышленносте чIоагIа дегIаенай къахьегама овсарле, кIезигденнад продукцега дIадодар. Къаьстта гIадвуташ да промышленноста кертера доакъош — мехкдаьтта, газови, химически, машиностроительни, энергетически вайцига сихагIа дегIаухаш хилар.

Доккхал а деш белгалдаккха доагIа укх тIеххьарча шерашка мехкдаьтта доалла дукха перспективни моттигаш республике хьайийла хилар. Из бахьан долаш а, хIаьта иштта скважинай къаьнарча фондах дикагIа пайда эцарах а, мехкдаьттахоша тIагIертта къахьегар бахьан долаш а мехкдаьтта доаккхилга диазза совгIеи попутни газ йоаккхилга ворхIазза гарггеи лакхденнад укх семилетка шерашка.

Къилбаседа Кавказе мехкдаьтта даккхара даькъе керттера моттиг а лаьца вай промысловикаша дуккха тIеххоачашъяьй семилетка задани, дIадахача шера август бетта кхоачашъяьй цар из. Мехка гIолла юкъера лаьрхIача додачул итт процент кIезигагIа дIадода вай мехкдаьтта даккхарга.

Семилетка шерашка дикка дегIаленад мехкдаьтта продукташ йоахилга, шеръяьй цар ассортимент, лакхъяьй дикал. Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводаша шоай продукци дIаккхухьийт Советски Союза дуккхача районашка, хIаьта иштта из дIакхухь дунен 30 совгIча мехка а.

Грозненски мехкдаьтта чакхдоахарашта карагIдаьнна доккха хIама лархIа дезаш да парафин арахеца йоккха база хьаяр а.

ЛоархIаме итог я укх тIеххьарча шерашка шерра мехкдаьтта хими дегIайоалаяра бедала низ бола база республике хьаяр а. Семилетка шерашка валови продукци арахецилга диаззеи ахаззеи совгIа лакхдаьд Грозненски химически комбинато.

Новкъостий! Республика халкъа боахам дегIабоалабеча доккха дакъа лоац юрташкарча къахьегамхоша а. Укх шера, ха-оттама хьалаш дика доацаш хиннадале а, ка болча ялатийи кхыча културайи лакхара хьувкъам кхебаьб цар, лакхъяьй хьайбай продуктивность. Цо торо хилийтар ялат, шекара свекла, комсаш, баьца дааpaш, бахчеви културааш йохкара паччахьалкхен планаш тIеххоачашъе, шура, дулх, полеводства хьайбайи кхыйола а продукташ кийчъяра шера планаш кхоачашъе.

Промышленнии юртбоахамеи производство сиха дегIайоагIаш хиларо къахьегамхой вахара-хьал дIахо а тоаделга Iалашлу, Нохч-ГIалгIайчен культура, Iилма, искусство кхы а лакхъяра эша хьалаш хулийт. МоллагIа яле а культуреи са а кхеташ деш дола наьха политически гIулакхаши дегIадоаладара дешареи халкъа образованеи дош къоастадарах лийрхIад В. И. Ленина. Коммунистически партеи Советски правительстваи хаддаза йоакхо ярах дешар ца хар цIенлаь дIадаьккхад Нохч-ГIалгIайчене. Республике дукха я школаш, лаьрхIа йола юкъереи лакхереи дешара заведенеш, културно-просветительни учрежденеш. Школа, клуб, библиотека йоацаш нах баха цхьаккха пункт корайоагIаргьяц республике. Республика городашкеи юрташкеи массанахьа а радио йиллай, сиха дегIадоагIа литературеи искусствои.

КарагIдаьннача толамех дIахо кхы а чIоагIагIа республика экономикеи культуреи дегIайоалаяра, вахара материальни хьал-торои къахьегамхой культурни боарами лакхбара аьттув болаш этта хьал лархIа деза вай.

Цу дерригеца вайна гу республика масса а даькъе дегIайоалаяра шерра торонаш Iалашъяь йола ленински къаман политика бокъонца котъялар, сийрдача кхоанен — коммунизма гIирс цхьана хьалбеш доахкача вай мехкарча халкъий къаьгга дола доттагIали вошали.

Советски Даьхен экономически низ чIоагIбара низ ца кхобеча вай республикана карагIдаьннача толамех, берригача къахьегамхоша де а доагIаш доккхал лу.

Новкъостий! Дукха ха йоацаш КПСС Центральни Комитета Пленумои СССР Лакхехьарча Совета ворхIлагIча сессеи хьажа а хьежа чIоагIъяьй халкъа боахам дегIабоалабара Паччахьалкхен плани 1966 шерара — пятилетка хьалхарча шерара СССР Паччахьалкхен бюджети.

СССР Лакхехьарча Совета сессе чIоагIъяь 1966 шера йола халкъа боахама план КПСС ЦК мартовскии сентябрьскии Пленумий решенеш бокъонца дIа ма деххара я, хIаьта из Советски Союза еррига экономика сихагIа дегIайоалаяра шеко йоацаш боккха лоархIам болаш а коммунистически общество хьалъяра декхараш дикагIа кхоачашдара новкъостал деш а хургья.

Кердача пятилетке де дезаш дукха да Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой а. Лакхара рубежаш яха езаш ба мехкдаьттахой, мехкдаьтта чакхдоахараш, химикаш, машиностроителаш, транспортникаш, промышленноста дерригача доакъой, строительства, хIаьта иштта юртбоахама болхлой.

ЛерттIа анализ а яь хIара предприяте, колхоза, совхоза торонехи кхоачамехи бизза творчески пайда эцарах латт декхар.

Экономика дIахо а дегIайоалаяра лоаттабеча юкъарча къовсаме йоагIаш йола моттиг хьалацийтара, производства кхоачамаш болх бе доладалийтара новкъостал де деза хIара коллективана. Цунна эша хьалаш долаш да. Ше болх беча предприятех, цун экономически эффективностах бола болхлойи гIулакхерча наьхеи бехктокхам лаьрхIа варгвоацаш чIоагIа лакхлу хIанз.

Предприяте бокъонаш шеръеннача хьалашка производствана доал деча а боахама вахара дешаш къестадеча а дакъа лацара йоккхий торонаш хьаеллалу къахьегамхошта хьалхашка.

Халкъа боахам дегIабоалабеча вай доаха толамаш денгара денга, беттагара беттага дукхагIа хургхилар шек вала ца везаш да.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Ленина орден яларо Советски Союза Коммунистически парте XXIII-ча съезда даха мадоагтIара накъа дахара, хургйолча пятилетке керда толамаш дахара тIехьа лоаттабеча къовсаме керда политически къахьегамеи хьинар ай а даьд, боккха низ а беннаб.

Съезда хьалхара яхь хIанз шерра яьржай промышленноста предприятешка, транспорте, гIишлошка, колхозашка, совхозашка. Шеко йоацаш да цу яхьо вай толамаш совдоахаргхилар, советски наьха хьал-торо дIахо а тоаяра новкъостал дергхилар.

1965 шу чакхдала массехк ди мара дисадац. Цхьабакъда, дерригача хьокхамашка диллача укх шерара халкъа боахама план толамца кхоачашъяра а 1966 шера — кердача пятилетка хьалхарча шера лерттIа болх дIаболабара а из ха деррига низаш кхы а чIоагIагIа тIалахийта къахьегаш дIаяхьа еза.

Юрта боахама къахьегамхоша тердкам тIабахийта беза Iан замалахь продуктивность лохлургйоацаш хьайбаш дика Iангара дахара, кхы ха а ца йоаеш бIаьстанна кийчъе еза техника, дIадув фу, керда доккхий декхараш кхоачашдара массанахьа кадраш кийчъе еза.

Новкъостий! Нохч-ГIалгIай АССР-а къахьегамхоша лакха лелаергья Ленина орден тIайола республика ЦIе байракх.

В. И. Ленина цIи — Коммунистически парте сийлахь-воккхача баьчча, болхлойи ахархойи низ бола паччахьалкхе хьаккхеллачун цIи боарам боацаш еза я вайна хIаранена. Сийлахь-воккхача баьчча лергйоацача идеяшта тешаме хиларали цун байракха кIал хьинарерча къахьегамца вай Советски Даьхен материальни, духовни ганзаш совъяхарали доккхагIа сий а йоккхагIа дега гIозале а яц вайна.

Ленина орден ялар санна долча доккхача совгIато вай мехка коммунизм котъяккхар духьа боахами культуреи хьалъеча керда коталонаш яхара тIахьехалба республика беррига къахьегамхой!

Мукъа ба сона, деза новкъостий, деза совгIат даларах КПСС Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхошкара цIаькха а дег тIарен дIайхеи баркал ала.

Даькъала хилда Советски Союза халкъашта юкъера вежарашха дола доттагIал—вай Даьхен низеи чIоагIалени хьаст!

Даькъала хийла Советски Союза Коммунистически партии цун денал дола штаб — дог ураоттадеши еррига вай коталонаш вIаштIехьйоахаши йола ленински Центральни Комитет!

Марксизмаи-ленинизмаи байракха кIал — коммунизм котъяккхарга!

• • •

СССР Лакхехьарча Совета депутата, Грозненски нефтемаслозавода установка начальника нов. ВОЛОШИНА къамаьл

Вай республикерча къахьегамхошта боккха кхаъ хинна денош да ераш. ЧIоагIа дегаш гIоздаьхад вай республикана доккха совгIат, Ленина орден яларах болча хоамо. Завода болхлой, Заводской района къахьегамхой цIерагIа дег тIара баркал ях аз Коммунистически парте Центральни Комитета, правительствана, СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума вайна карагIдийннача толамий иштта лакха мах барах. Из доккха совгIат деннад вай республикерча къахьегамхоша шоай хьинар кхо ца деш къахьегарах, — аьлар цо дIахо.

Нефтемаслозавода коллективо, Заводской района къахьегамхоша ворхI шера план 18-ча ноябре кхоачашъяь хилар белгалдаьккхар нов. Волошина. ХIанзлехьа планал совгIа арахийца мехкдаьтта продукци массехк миллион сома маьха я. ХIанз цу доккхача совгIато декхарийла ду вай дIахо йодача хана кхы а дикагIа къахьегама толамаш даха. Оаха тхоай еррига торонаш оарцагIа а яьха хьинаре къахьегаргда вай мехка сийр-

(ДIахододар 2-ча оагIо тIа).

Грознерча Ленина цIерахча майда тIа митинг йолча хана.

И. Плиева сурт.